

Tema	Geçmişin İnşa Sürecinde Tarih		
Konu	Tarih Öğrenmenin Birey ve Topluma Faydaları		
Öğrencinin Adı Soyadı:	Sınıf:	No:	

ANAHTAR
KAVRAMLAR

Empati, Kültürel miras, Tarih bilinci, Millî bilinç

ÖN BİLGİLER

TARİH ÖĞRENMENİN FAYDALARI

BİREYE SAĞLADIĞI FAYDALAR

- Çok yönlü düşünebilme yeteneği kazandırır. Tarih bilincine sahip bireyler günlük yaşamda karşılaştığı olayların tek yönlü olmadığını, oluşmasında birçok etkenin etkili olduğunu bilir. Değerlendirme yaparken de birden fazla faktörü göz önünde bulundurur.
- Tarih öğrenmek, insanların çevresine ve dünyaya daha geniş bir çerçeveden bakmasını sağlar.
- Empati yeteneğimizi geliştirir.
- Sorgulama ve eleştiri yapma yeteneği kazandırır.
- Geleceğimize yön vermemize yardımcı olur.

TOPLUMA SAĞLADIĞI FAYDALAR

- Geçmişteki hatalarımızdan ders çıkarmamızı sağlar. Tarihini bilen toplumlar geçmişte yapılan hataları tekrarlamazlar. Bu da gelecekte toplumların daha güçlü ve birlik içinde olmalarını sağlar.
- Ortak geçmişini bilen toplumların vatan ve millet sevgisine sahip olmasını sağlar. Tarihini iyi bilen insanlar mensubu olduğu millete ve yaşadığı vatana daha fazla sevgi duyar. Çünkü insanları bir arada tutan geçmişte yaşananlardır.
- Topluma veya millete ait değerlere sahip olmamızı sağlar. Bireyler tarih bilinci ile mensubu olduğu toplumun değerleriyle donanır. Çünkü geçmişten gelen miras olduğunu bildiği değerleri yaşar ve yaşanmasının devamı için gelecek nesillere aktarır.

Kültürel Miras: Toplamların nesilden nesile aktardığı bilgi, değerler, davranış, mimari ve anıtsal yapılar gibi maddi ve manevi unsurların tümüne kültürel miras denir. Toplamları millet yapan unsurlardan en önemlileri arasında kültürel miras yer alır.

Millî Bilinç: Tarih bilinci toplumlarda millî bilincin oluşmasını sağlar. Vatan sevgisi, bayrak sevgisi, bağımsızlık, millî mücadele, cesaret, dayanışma, kahramanlık, fedakârlık gibi unsurlar da millî bilincin geliştirilmesine önemli katkı sağlar.

ETKİNLİK – 1

Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

1. **Mustafa Kemal Atatürk'ün** “Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.” sözünü açıklayınız.

2. “Tarih tekerrürden(tekrardan) ibarettir” **sözü sizce geçerli midir? Değil midir? Açıklayınız.**

3. **Tarih öğrenmenin bireye empati yeteneği kazandırması ile ilgili fikirlerinizi belirtiniz.**

4. **Tarih öğrenmenin bireylere sorgulama ve eleştirel bakış kazandırması ile ilgili görüşleriniz nelerdir? Belirtiniz.**

Tarih Öğrenmenin Birey ve Topluma Faydaları

ETKİNLİK – 2

Kutucuk numaralarını kullanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Tarih dersini çok seven Emre, arkadaşının sınavdan düşük not almasına üzüldü. Kendisi yüksek not almışken “seni anlıyorum, üzülme” diyerek arkadaşını teselli etti.

2. Sultan Ahmet Camii, Topkapı Sarayı

3. Tarih Bilinci, Vatan sevgisi

4. Öğretmen sınıfa “Otomobillerde de ileri gidebilmek için aynalardan geriye bakmak gerekiyor.” dedi.

1. Kültürel mirasımıza iki adet örnek veriniz. -----

2. Tarih öğrenmenin “empati” yeteneğini geliştirmesi ile ilgili gördüğünüz veya yaşadığınız bir olayı anlatınız. -----

3. Millî bilincin gelişmesine katkı sağlayan iki kavram söyleyiniz. -----

4. Tarih öğrenmenin geleceği inşa etmek için gerekli olduğunu bir örnekle açıklayınız. -----

ETKİNLİK – 3

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız.

Tarih öğretmeni olan babası ile Topkapı Sarayı'nı gezen Fatma geziden sonra babasına çok etkilendiğini söyledi. Sanki zamanda yolculuk yaptığını, gördüğü yapıların, eşyaların kendisini Osmanlı dönemine götürdüğünü söyledi. Babasının gezi sırasında anlattıkları da Fatma'yı çok etkilemişti. Divan-ı Hümâyûn toplantılarının yapıldığı Kubbealtı Dairesi, Has Oda, Kutsal Emanetler ve daha birçok şey gören Fatma uzun süre aklında gördüklerini değerlendirmişti. Okulda arkadaşlarına ve öğretmenine de gördüklerini anlatmıştı. Öğretmeni Fatma'ya ;

— “Fatma, bu gezi sana atalarımızın neler yapabildiklerini görme fırsatı kazandırmış.” dedi.

1. Fatma, gezi sırasında tarih öğrenmenin insana kattığı hangi becerilere sahip olmuş olabilir? Belirtiniz.

2. Bu gezipde Fatma'nın kullandığı “zamanda yolculuk” tabirini kısaca açıklayınız.

Tarih Öğrenmenin Birey ve Topluma Faydaları

1.

I.	Millete aidiyet duygusu
II.	Eleştirel bakış
III.	Ekonomik refaha sahip olma
IV.	Neden-sonuç kurma becerisi
V.	Kanıt arama yeteneği

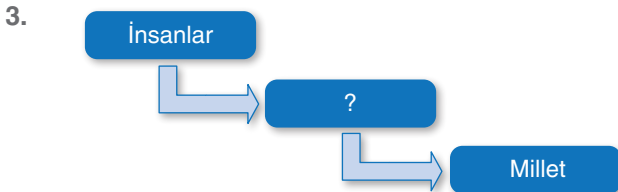
Tarih bilincine sahip insanların edindiği özellikler arasında yukarıda verilenlerden hangisi yer almaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. İnsanın hafızası geçmişteki tüm yaşantıları saklayarak bugünü anlamlı kılar. Tarih de toplumların geçmişini saklayarak bugünkü yaşantılarını anlamlı kılar. Geleceğe birlikte bakabilirler. Tarih, toplumun millet olma özelliğini ortaya çıkarır ve bireylerin topluma aidiyetini pekiştirir.

Buna göre tarih bilimi ve toplum arasındaki ilişki ile ilgili aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi yapılmaz?

- A) İnsanlar yaşam tecrübeleriyle toplum ve millet olma özelliği kazanırlar.
B) Toplamların yaşantıları geleceğine yön verir.
C) Sosyal kurallar, ahlak değerleri tarihsel birikimin sonucudur.
D) Tarih bilinci toplumların değerlerinin hızlı değişmesinde etkilidir.
E) Tarih bilinci oluşmayan toplumlarda millet olma bilinci oluşamaz.

Neden-sonuç ilişkisine göre hazırlanmış yukarıdaki sıralamada soru işareti olan kısma aşağıdakilerden hangisi yazılmaz?

- A) Dil B) Teknoloji C) Tarih bilinci
D) Coğrafi birliktelik E) Amaç birliği

4. Tuncay Öğretmen sınıfta tarih bilincine sahip insanların her duyduğuna inanmayacağını ve karşılaştıklarını eleştirel süzgeçten geçireceğini söyledi.

Tuncay Öğretmenin söylediklerinin tarih biliminin aşağıdaki özelliklerden hangisinden kaynaklandığı savunulabilir?

- A) Kaynakların eleştirel bakış açısıyla değerlendirilmesi
B) Geçmişin konu edilmesi
C) Olaylarda yer ve zaman belirtmenin şart olması
D) Araştırmalarda mümkün olduğunca alan araştırması yapılması
E) Yardımcı bilimlerden yararlanılması

5. Tarih bilimi ile uğraşanların veya bu alanda araştırma yapanların hayata bakışı da diğer insanlardan farklıdır. Çünkü tarih bilimi insana günlük hayatında da kullanılabileceği bazı beceriler kazandırır.

Aşağıdakilerden hangisinin metinde sözü edilen beceriler arasında olduğu söylenemez?

- A) Olayları matematiksel formüllerle açıklama
B) Eleştirel bakış açısına sahip olma
C) Çok yönlü düşünme yeteneğine sahip olma
D) Tarafsızlık ilkesini önemseme
E) İddia ve tezlerinde kanıt kullanma

H
I
Z
R
E
N
K

6. I. İçinde yaşadığı toplumu ve çevreyi daha iyi anlaması
II. Yaşadığı olaylardan ders çıkarması
III. Duyduğu şeylerin doğru olup olmadığını araştırma isteği
IV. Olayların nedenini ve sonucunu araştırma isteği
V. Özne bakış açısının gelişmesi

Yukarıda verilenlerden hangisi tarih öğrenmenin insana kazandıracak özellikler arasında yer almaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7 ve 8. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Trafik kazası geçiren Onur, araçtan itfaiye ekipleri tarafından çıkarılmış ve ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılmıştır. Uzun süre bilinci kapalı olarak tedavi gördükten sonra gözlerini açmış, yanı başında iki kişi görmüştür. Yanında duranlar Onur'a seslenerek:

‐Oğlum, nasılsın evladım?‐ demişler, fakat Onur'dan bir cevap alamamışlardır.

Çünkü trafik kazasında geçirdiği travma ile hafızasını kaybeden Onur yanı başındaki anne ve babasını tanıyamamıştır. Lisedeki arkadaşları da ilerleyen zamanlarda Onur'u ziyarete gelmişler fakat onlar da Onur'un bu haline üzümüşlerdir.

Taburcu olduktan sonra okula anne ve babası götürmüş, okul çıkışında sınıfın kapısından Onur'u alarak eve götürmüşlerdir. Onur tek başına sınıftan dahi çıkmaya korkmaktadır. Çünkü hafızasında geçmişe dair en ufak bir anı, bilgi bulunmamaktadır.

7. Metne göre insanın sahip olduğu en önemli değerler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Geçmişte yaşanan anılar
- B) Sahip olunan tecrübe
- C) Sahip olduğu maddi varlıklar
- D) Eskiden edindiğimiz bilgilerle geleceğimizi planlayabilme
- E) Bireylerin kendilerini aile ve çevresinde geçmişleri sayesinde konumlandırması

8. Metinde anlatılan hafıza kaybını bir toplum açısından düşünürsek aşağıdaki kavramlardan hangisinin gücünü kaybedeceği söylenemez?

- A) Vatan sevgisi
- B) Millî bilinç
- C) Kültürel miras
- D) Ayrışma
- E) Tarih bilinci

- 9. II.Dünya Savaşı'nı anlatan bir film izleyen ortaokul öğrencisi olan Seda, filmde anlatılanları tam olarak anlayamadığı için bazı sahneleri babasına sormakta; babası da cevap veremekteydi. Çok soru sorduğunu anlayan Seda; — ‐Baba, benim bu filmi tam olarak anlayabilmem için ne yapmam gerekir?‐ diye sordu.

Babasının Seda'ya verebileceği cevaplar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Konu ile ilgili belgesel filmler izleyebilirsiniz.
- B) Konu ile ilgili akademik tezleri inceleyebilirsiniz.
- C) II.Dünya Savaşı'nı anlatan kitaplar okuyabilirsiniz.
- D) II.Dünya Savaşı'nı konu edinen romanlar okuyabilirsiniz.
- E) Eba'dan konu ile ilgili materyallere bakabilirsiniz.

- 10. Tarih bilincine sahip, her türlü tehdit ve tehlike karşısında bir olmayı başaran toplumlar, sevinçlerini ve üzüntülerini beraber yaşar, aidiyet duygularını diri tutarlar. Bu durum insan topluluklarını millet haline getirir.

Bu bilgiye göre bir milletin;

- I. Tarih bilinci,
- II. birliktelik,
- III. aidiyet

değerlerinden hangilerine sahip olması beklenir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I,II ve III

- 11. Tarih öğrenmek bireylere empati yeteneği kazandırır.

Bu bilgiye göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tarih bilincine sahip bireyler öznel yaklaşım yeteneğini geliştirerek karşılarındakini anlayabilirler.
- B) Tarih bilincine sahip bireyler karşıdakini anlamakta zorlanmazlar.
- C) Tarih öğrenmek günlük hayatta başkalarının bakışıyla düşünme yeteneği kazandırır.
- D) Tarih öğrenmek insanlar arasındaki iletişim kazalarının önüne geçer.
- E) Bireyler tarih okuyarak benmerkezci özelliklerini dizginleyebilirler.

Tarih Öğrenmenin Birey ve Topluma Faydaları

12 ve 13. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Tarih bilincine sahip bireyler günlük yaşamda karşılaştığı olayların tek yönlü olmadığını, oluşmasında birçok etkenin etkili olduğunu bilir. Ayrıca olayları değerlendirirken de tek yönlü değil; birçok yönüyle ele alırlar. Günlük hayatta karşılaştıkları bir durumu değerlendirirken ----- kullanırlar.

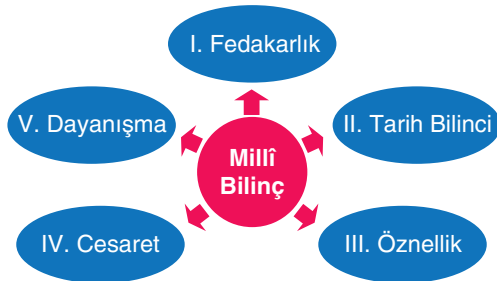
12. Metinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılamaz?

- A) Neden-sonuç ilişkisini
- B) Birden fazla neden ile değerlendirmeyi
- C) Birden fazla sonuç ile değerlendirmeyi
- D) Başka olaylarla bağlantı kurmayı
- E) Önyargıları önemsemeyi

13. Metinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?

- A) Nesnelliği
- B) Öznelliği
- C) Sabit fikirliliği
- D) Benmerkezciliği
- E) Tek noktaya odaklanmayı

14.

Yukarıdaki diyagramda verilen kavramlardan hangisinin millî bilincin gelişmesine katkı sağladığı savunulamaz?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

15. Tarih dersinde öğretmen tarih disiplinin önemi ile ilgili öğrencilerden birer cümle kurmalarını istedi. Öğrenciler şu ifadeleri kullandılar:

Begüm: Tarih bugünü anlamlandırmaktır.

Gökçe: Bireylere kimlik kazandırmak açısından çok önemli bir disiplindir.

Bahadır: Bugün ileride geçmiş olacak; dolayısıyla tarih geçmiş ile bugünün buluşmasıdır.

Salih: Tarih bilinci geçmiş yargılamaktır. Bu sayede hatalar tekrarlamaz.

Yusuf: Tarihini unutan milletler yok olma yolunda ilerler.

Öğrencilerden hangisinin söylediği ifadenin doğruluğundan söz edilemez?

- A) Begüm
- B) Gökçe
- C) Bahadır
- D) Salih
- E) Yusuf

16. Toplamların nesilden nesile aktardığı bilgi, tecrübe, değerler, mimari yapılar, gibi maddi ve manevi unsurların tümüne kültürel miras denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi kültürel mirasımız içerisinde değerlendirilemez?

- A) Günöbirlik kullanılan eşya ve malzemeler
- B) Dilimizdeki atasözlerimiz
- C) Dilimizdeki deyimlerimiz
- D) Müzelerimizde sergilenen eserler
- E) Topkayı Sarayı

17 ve 18. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Tarih öğrenmek hem bireyler hem de toplumlar için geçmişteki hatalardan ders çıkararak hataların tekrar edilmesini engeller.

17. Bu görüşe göre bireyler için hataların tekrar edilmesinde;

- I. geçmiş yaşantılarını atılacak adımlarda göz önünde bulundurma,
- II. hatalarını görmezden gelme yerine hatalara neden olan davranışları gözden geçirme,
- III. yapılan hataların önemli olmadığını bilerek benzerlerinin de olacağını kabullenme

davranışlarından hangilerinin sergilenmesi beklenir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

18. Bu görüşe göre toplumlar için hataların tekrar edilmesinde;

- I. tarih bilincine sahip olmak,
- II. tarihteki olumsuz sayılabilecek gelişmeleri ön plana çıkarmamak,
- III. tarihte zaferler kadar mağlubiyetleri de yeterince değerlendirmek

davranışlarından hangilerinin sergilenmesi beklenir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

19 ve 20. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Vatan sevgisi	Fedakarlık	Millî mücadele
Bağımsızlık	Cesaret	Bayrak sevgisi
Kahramanlık	Tarih bilinci	Dayanışma

19. Verilen kavramların tamamı aşağıdakilerden hangisi ile daha çok ilgilidir?

- A) Millî Bilinç B) Teknoloji C) Modernite
D) Medeniyet E) Sosyoloji

20. Verilen kavramların içerisinde hangi unsur geçmişteki hatalarımızın tekrarlanmamasında en önde gelenidir?

- A) Cesaret B) Dayanışma C) Fedakarlık
D) Kahramanlık E) Tarih bilinci

OPTİK DEĞERLENDİRME

984040

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E

Tema	Geçmişin İnşa Sürecinde Tarih		
Konu	Tarihin Doğası - 1		
Öğrencinin Adı Soyadı:	Sınıf:	No:	

ANAHTAR
KAVRAMLAR

Kaynak, Tarihin konusu, Tarih biliminde yöntem, Objektiflik

ÖN BİLGİLER

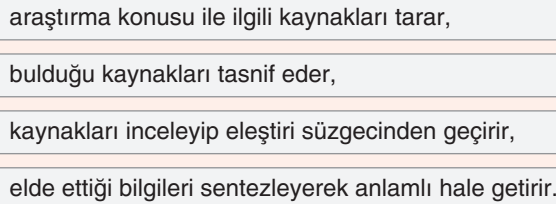
Tarih Nedir?

- Tarih geçmişte yaşamış insan/insan topluluklarının her türlü faaliyetlerini yer ve zaman göstererek, neden-sonuç ilişkisi içerisinde, belgelere dayalı(kaynak), objektif bir biçimde (tarafsız olarak) inceleyen sosyal bilimdir.

Tarihin Konusu Nedir?

- Tarihin konusu, her türlü insan faaliyetleridir. İnsanı etkileyen, insan ile ilgili her olay, kavram tarihin araştırma alanına girer.
- Tarihin konusu içerisinde farklı alanlar yer almaktadır:
 - Siyasi** → **örnek:** Cumhuriyetin İlanı
 - Askerî** → **örnek:** Kurtuluş Savaşı
 - Sosyal** → **örnek:** Orta Asya Türk Göçleri
 - Ekonomik** → **örnek:** Sömürgeciliğin Başlaması
 - Kültürel** → **örnek:** Yazının Kullanılması
 - Dinî** → **örnek:** İslamiyet'in Yayılması
 - Mimari** → **örnek:** Süleymaniye Camisi...

Tarih Biliminin Yöntemi: Sosyal bir bilim olan Tarih bilgiye ulaşmak için yöntem olarak **kaynakları (belgeleri)** kullanır. Bilimsel araştırma yöntemini kullanan tarihçi;

Tarih Biliminin Kendine Has Özellikleri:

- Tarih Biliminde araştırmada olayın yaşandığı dönemin koşulları dikkate alınmalıdır. Çünkü günümüz şartları ile geçmiş dönemin şartları aynı değildir. Bu kural objektiflik için önemlidir. Objektiflik ilkesi araştırmacının veya okuyucunun kendi duygu ve düşüncelerini araştırmaya veya okumaya katmamasıdır.
- Tarih bilimi olayları neden-sonuç ilişkisine göre incelediğinden araştırılan olayın üzerinden belli bir süre geçmelidir. Bu sayede ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilebilir.
- Olayın yaşandığı mekânda araştırma yapılmalıdır. Çünkü olayın meydana geldiği coğrafyanın şartları olay üzerinde mutlak bir etkiye sahiptir.
- Tarihte kesin doğrular ve kanunlar yoktur. Çünkü ortaya çıkan yeni bulgular eski bilgiyi değiştirebilir.
- Tarih biliminde fen bilimlerinde olduğu gibi deney ve gözlem yöntemi kullanılamaz.

ETKİNLİK – 1

Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

1. Tarih bilimi nedir? Kısaca açıklayınız.

2. Tarih bilimi ne değildir? Kısaca açıklayınız.

3. Tarihin konusu içerisinde neler olabilir? Belirtiniz.

4. Tarih biliminin tarihî bilgiye ulaşma yönteminden kısaca bahsediniz.

5. Tarih biliminde araştırmada neden olayın yaşandığı dönemin koşulları dikkate alınmalıdır? Kısaca açıklayınız.

Tarihin Doğası - 1

ETKİNLİK – 2

Aşağıda verilen tarihin konu edindiği gelişmeleri ilgili oldukları alan ile eşleştiriniz.

1. Mimar Sinan'ın ustalık eseri olarak Edirne'de Selimiye Camii'ni inşa etmesi

a. Ekonomik

2. Mohaç Zaferi ile Osmanlı Devleti'nin Macaristan'ı egemenliği altına alması

b. Dinî

3. Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi ile İslam dünyasında lider olması

c. Kültürel

4. Sümerlerin yazıyı icat etmesi

d. Siyasi

5. Kök Türklerin yönetimde "İkili devlet teşkilatlanması" sisteminin kullanması

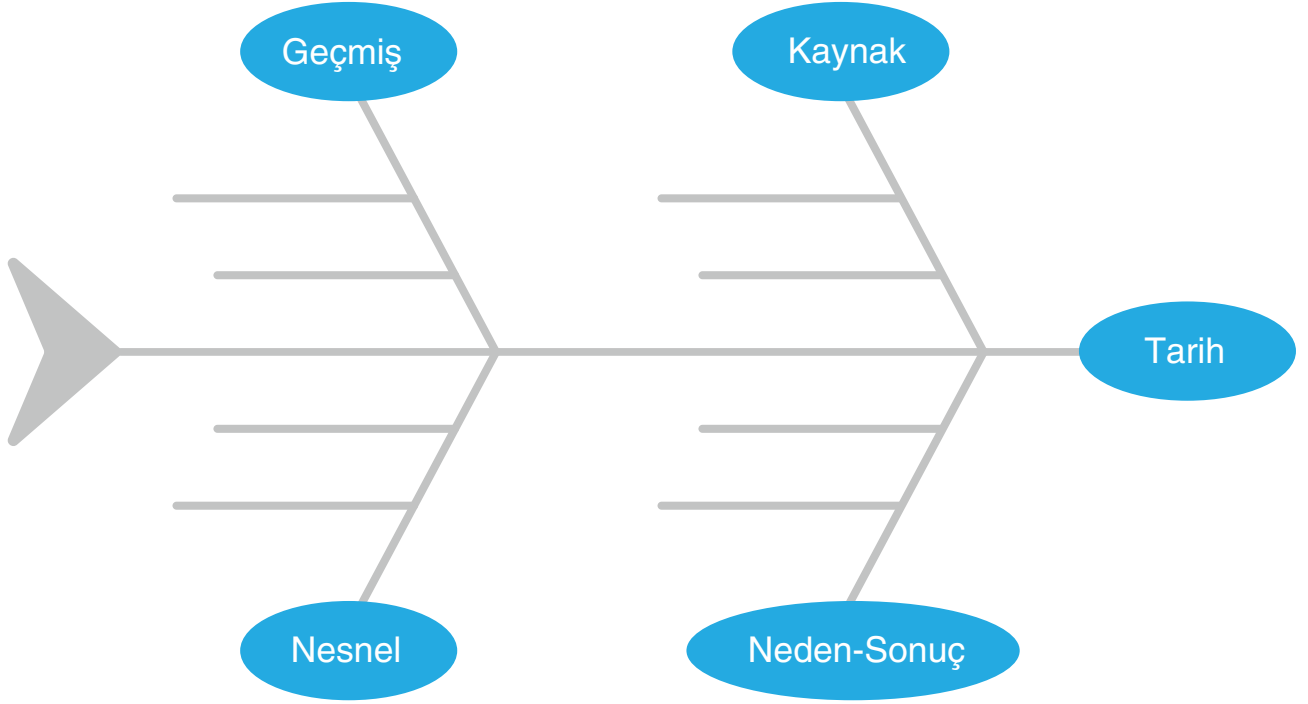
e. Mimari

6. Lidyalıların devlet eliyle basılan parayı ilk kez kullanmaları

f. Askeri

ETKİNLİK – 3

Aşağıdaki diyagramda tarih biliminin tanımı ile ilgili kavramlar verilmiştir. Bu kavramları uygun ifadelerle açıklayınız.

Tarihin Doğası - 1

1.

Leopold von Ranke (Lepold fon Ranke)

Gerçeğin ne olduğu belgelerde saklıdır ve gerçek ancak belgelerin eleştirisiyle ortaya çıkar. Belge yoksa tarih de yoktur.

Herodotos (Herodot)

Tarih, insanların ve insan topluluklarının başlarından geçenleri kaydetme yoluyla edinilen bilgidir.

Ahmet Cevdet Paşa

Tarih geçmişte meydana gelen olayları değerlendirmek ve bu olaylardan ders almaktır.

Ünlü düşünürlerin tarih bilimi ile ilgili yukarıdaki ifadelerine bakılarak seçeneklerden hangisi söylenemez?

- A) İnsana geleceği gösteren tek bilim tarihtir.
- B) Araştırmalarda kullanılan kaynakların doğruluğunun tespit edilmesi önemlidir.
- C) Tarih biliminde kaynak yoksa bilgi de yoktur.
- D) Tarih bilimi insana ait faaliyetleri konu edinir.
- E) Tarih araştırmacıları geçmişteki olaylar ile ilgilenir.

2.

Tarih, geçmişteki insanların ve insan topluluklarının başlarından geçenleri kaydetme yoluyla edinilen bilgidir.

Herodot'un verilen tarih tanımına bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Tarih bilimi geçmişî konu edinir.
- B) Kayıtlar vasıtasıyla bilgiye ulaşılır.
- C) Tarih biliminin tarafsız olmasına gerek yoktur.
- D) İnsanların faaliyetleri tarih biliminin konusudur.
- E) Toplamların faaliyetleri tarih biliminin konusudur.

3. Yeni Çağ'da ve Yakın Çağ'ın başlarında Tarih bilimi önem kazanmıştır. Günümüzde ise Tarih bilimine olan ilgi ve ihtiyaç daha da artmıştır.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarih araştırmalarına finansman ayrılması
- B) Demokrasi rejiminin yaygınlaşması
- C) İletişim ve teknolojinin gelişmesiyle bilginin çoğalması, hayatın hızlanması
- D) Savaşların yaşanma sıklığının azalması
- E) İmparatorlukların yıkılması

4. Aşağıda görseli verilenlerden hangisi tarih biliminin konusu olamaz?

- A) İlk insanların yaşamları

- B) Yazının icadını

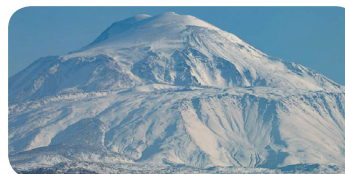
- C) Savaşlar

- D) Türkiye'nin sanayileşmesi

- E) Dağların oluşumu

5. Aşağıda verilen tarihî gelişmelerden hangisi “Tarih bilimi sadece siyasi ve askerî olaylarla ilgilenmez” **düşün-
cesini doğrular niteliktedir?**

- A) Miryokefalon Savaşı
- B) Cumhuriyet’in ilanı
- C) Kurtuluş Savaşı
- D) Coğrafi Keşifler
- E) Truva Savaşları

6.

**Tarihin konusu ile ilgili yukarıdaki şekilde soru işareti-
nin olduğu kısma aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?**

- A) Koyunhisar Savaşı
- B) Kırım Savaşı
- C) Osmanlı’da yönetim anlayışı
- D) Yazının icadı
- E) Bakırın kullanılmaya başlanması

7. Öğretmen tarih dersinde sınıfa şöyle seslendi:

- Gençler, eğer biz geçmişini inceliyorsak olana sadık olmak zorundayız. Ona kendimizden bir şeyler katar-
sak gerçeğe ihanet etmiş oluruz.

**Öğretmenin vurguladığı tarih biliminin özelliği aşağı-
dakilerden hangisidir?**

- A) Olayları neden-sonuç ilişkisi içerisinde inceleme
- B) Sınıflandırma yapma
- C) Kaynakları tarama
- D) Objektif olma
- E) Yer ve zaman gösterme

8. Tanım:Tarih geçmişte yaşamış insan ve toplumların her türlü faaliyetlerini ...

**Tarih biliminin verilen tanımının aşağıdakilerden han-
gisi ile devam etmesi beklenemez?**

- A) Objektif biçimde inceleyen bilim dalıdır.
- B) Neden-sonuç ilişkisi içinde inceleyen bilim dalıdır.
- C) Belgelere dayalı olarak inceleyen bilim dalıdır.
- D) Yer ve zaman göstererek inceleyen bilim dalıdır.
- E) Öznel olarak inceleyen bilim dalıdır.

9. Tarihin konusunun her türlü insan faaliyetleri olduğu **dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisinin tari-
hin konusu olduğu söylenemez?**

- A) Göllerin oluşumunun
- B) Yavuz’un Mısır Seferi’nin
- C) Kıbrıs Barış Harekâtı’nın
- D) I.Dünya Savaşı’nın
- E) II.Dünya Savaşı’nın

10. Derste tarih öğretmeni sınıfa “Bir olayın tarihin konusu olabilmesi için üzerinden belli bir zaman geçmesi gereklidir” dedi.

Öğrenciler ise “Bu durumun nedeni nedir öğretmenim?” diye sordu

**Öğretmenin sınıfa verebileceği en doğru cevap aşağı-
dakilerden hangisidir?**

- A) Tarih bilimde olaylarda yer ve zaman gösterilmesi gerekir.
- B) Diğer araştırmacıların araştırma sonuçlarına bakma-
mız daha kolay olur.
- C) Yeni meydana gelen olayları araştırmak zahmetlidir.
- D) Tarih bilimi neden-sonuç ilişkisini esas aldığından
olayın sonuçlarının ortaya çıkması gereklidir.
- E) Olayın meydana geldiği yer yaşadığımız yere uzaktır

Tarihin Doğası - I

11. “Tarih bilimi ile uğraşanlar geçmişteki olay ve olguların araştırılmasında taraf olmamalıdır” **diyen bir araştırmacı aşağıdakilerden hangisine vurgu yapmaktadır?**

- A) Araştırmalarda objektif olmaya
- B) Belgelere dayalı bilgi üretilmesine
- C) Olayları tek bir neden ile açıklanmamasına
- D) Olayların birbiri ile karşılaştırılmasına
- E) Geçmiş bugünün değil, dönemin şartlarına göre değerlendirilmesine

12. Tarih araştırmacıları tarihî bilgiye kaynaklar vasıtasıyla ulaşır. Araştırma yapacağı konu ile ilgili inceleyebileceği kadar kaynağa ulaştıktan sonra bu kaynakları sınıflandırır. Ardından kaynakları çözümleyerek içeriği hakkında fikir edinir. Daha sonra bu kaynaklardaki bilgilerin doğruluğunu belirlemek için eleştiri süzgecinden geçirir ve son olarak elde ettikleri bilgileri sentezleyerek tarihî bilgiyi ortaya çıkarır.

Tarihin yönteminin anlatıldığı metne göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tarihî bilgiye ulaşmanın tek yolu kaynaklardır.
- B) Araştırmacının konu ile ilgili ulaşamadığı kaynak olmamalıdır.
- C) Kaynaklardaki bilgilerin doğruluğunun kontrol edilmesi gerekir.
- D) Kaynaklar toplandıktan sonra sınıflandırılmalıdır.
- E) Son aşama elde edilen bilgilerin anlamlı bütün haline getirilmesidir.

13.

Tarih Biliminin Özellikleri	
I	Olayların meydana geldiği yeri belirtmesi
II	Araştırmalarında neden-sonuç ilişkisi kurması
III	Belgelere dayalı araştırma yapması
IV	Geçmiş konu edinmesi
V	Olayların meydana geldiği zamanı belirtmesi

Tarih biliminin insana “kanıt olmadan bilgi olmaz” bakışı kazandırmasının tabloda verilen hangi özelliğinden kaynaklandığı ileri sürülebilir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

14. Tarih bilimde “nesnel” yani objektif olmak önemli bir unsurdur. Çünkü yaşanan gerçek ile tarihî bilgi arasında tutarlılığın en önemli şartı nesnelliktir. Bunun için araştırmacı nesneye yani araştırdığı olay veya olguya odaklanmalı ---- araştırmaya dahil etmemelidir.

Yukarıdaki metinde boş bırakılan kısma;

- I. duygu,
- II. düşünce,
- III. kişisel görüş

ifadelerinden hangileri yazılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

15. I. Deney ve gözlem yapılamaz.

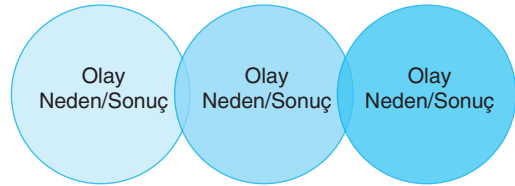
II. Mutlak değişmez bilgilere ulaşır.

III. Yeni bulgular bilgileri değiştirebilir.

Yukarıdaki verilen ifadelerden hangilerinin tarih bilimi ile ilgili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

16. Tarih bilimde her olay hem nedendir; hem sonuç. Bu durum şu şekil ile daha iyi anlatılabilir:

Durum tam da şekildeki gibidir. Her olay kendinden önceki olayın sonucu; kendinden sonraki olayın ise nedenidir. Bu nedenle tarihçiler...

Yukarıdaki açıklamanın sonunun seçeneklerdeki ifadelerden hangisi ile tamamlanması daha doğru olur?

- A) ...belgelere dayalı araştırma yapar.
- B) ...deney ve gözlem yapamaz.
- C) ...kesin bilgiye ulaşamaz.
- D) ...güvenilir bilgiye ulaşamaz.
- E) ...olay ve olgular arasında neden-sonuç ilişkilerini ortaya koyar.

17. Geçmişte yaşanmış olayları anlamanın en doğru yolu kendimizi o dönemde yaşıyormuş gibi davranmaktır.

Verilen ifadedeki “o dönemde yaşıyormuş gibi” ile anlatılmak isteneni en iyi açıklayan ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Geçmiş bugünün şartlarına göre değil; zamanın şartlarına göre değerlendirme
- B) Tarih bilimcilerin olayları tek bir nedene bağlamaması
- C) Kaynakları mutlaka başka kaynaklarla karşılaştırma
- D) Kaynaklara şüphe ile yaklaşma
- E) Yazılı kaynaklara daha fazla önem verme

18. Tarih dersinde Emre, öğretmenine şu soruyu sordu:

- Tarih bilimi geçmişini inceliyor. Fakat olmuş bitmiş, olaylarda etkili olan insanların hayatta olmadığı konuların incelenmesi çok zor değil mi? Zaman makinesi olsa bu tür zorlukların hiçbiri olmazdı öyle değil mi öğretmenim?

Öğretmeni Emre'ye şu cevabı verdi:

- Evet, tarih bilimi diğer bilimlerden farklı olarak geçmişteki olayları inceliyor ve bu zor bir süreç. Ama senin dediğin gibi zaman makinesi olsa bile araştırmacıların işi yine zor olurdu. Meydana gelen olayları değerlendirirken her araştırmacı farklı bir bakış açısı ile bakabilirdi. Bu yüzden tarih araştırmacıları elde edeceği bilgileri kendi duygu ve düşüncelerinden olabildiğince arındırmalıdır.

Öğretmenin Emre'ye verdiği cevapta tarih araştırmalarında aşağıdakilerden hangisine daha çok vurgu yaptığı söylenebilir?

- A) Kaynakları sınıflandırmaya
- B) Olayları dönemin şartlarına göre değerlendirmeye
- C) Nesnel davranmaya
- D) Deney ve gözlem yapmaya
- E) Araştırma ile ilgili tüm kaynaklara ulaşmaya

19. Tarih araştırmacıları laboratuvarında deney ve gözlem yapamaz ama...

Yukarıda verilen cümlelerin seçeneklerdeki ifadelerden hangisi ile devam etmesi beklenemez?

- A) araştırma konusu ile ilgili yargılarını ön plana çıkarır.
- B) araştırma konusu ile ilgili kaynaklara ulaşır.
- C) olayın geçtiği sahada araştırma yapar.
- D) elde ettiği kaynakları eleştirel bakış açısı ile inceler.
- E) kaynakları sınıflandırır, birbiri ile karşılaştırarak bilgilerin doğruluğunu kontrol eder.

20. Bir tarih araştırmacısı tarih biliminin önemli özellikleri arasında bilgilerin ---- olduğunu unutmamalıdır. Yeni araştırmalar ve bulgular var olan ile aynı olmayabilir. Bu nedenle araştırmacılar araştırma konuları ile ilgili ne kadar çok ---- ulaşırsa sonuç o kadar tutarlı olur. Bu nedenle araştırmacı fen bilimlerinden farklı olarak tarih biliminde ---- bilgi olmadığını aklından çıkarmamalıdır.

Yukarıdaki metinde boş bırakılan yerlere sırası ile yazılacak doğru ifadeler seçeneklerdekilere hangisidir?

- A) mutlak – şahite – şüpheli
- B) değişmez – kaynağa – sentez
- C) şüpheli – tanığa – kesin
- D) yoğun – dijital veriye – terkip
- E) değişebilir – kaynağa - kesin

OPTİK DEĞERLENDİRME

ÖĞRENCİ NO		YANITLAR	
1	A B C D E	11	A B C D E
2	A B C D E	12	A B C D E
3	A B C D E	13	A B C D E
4	A B C D E	14	A B C D E
5	A B C D E	15	A B C D E
6	A B C D E	16	A B C D E
7	A B C D E	17	A B C D E
8	A B C D E	18	A B C D E
9	A B C D E	19	A B C D E
10	A B C D E	20	A B C D E

Tema	Geçmişin İnşa Sürecinde Tarih		
Konu	Tarihin Doğası - 2		
Öğrencinin Adı Soyadı:	Sınıf:	No:	

ANAHTAR
KAVRAMLAR

Ay yılı, Güneş yılı, takvim, çağ, yüzyıl, olay, olgu, tarihte süreklilik

ÖN BİLGİLER

Zaman ve Takvim

- İnsanlar, hayatlarını planlamak ve ihtiyaçlarını karşılamak ve soyut olan zamanı ölçebilmek için zamanı çizelgelere ayırmıştır. Bu durum takvimlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Dünyada iki tür takvim sistemi kullanılmaktadır:

GÜNEŞ YILI	AY YILI
Güneşin hareketleri gözlenerek hazırlanmıştır.	Ayın hareketleri gözlenerek hazırlanmıştır.
Bir yıl 365 gündür.	Bir yıl 354 gündür.
İlk kez Mısırlılar kullanmıştır.	İlk kez Sümerler kullanmıştır.

Tarih Boyunca Türklerin Kullandığı Takvimler

12 Hayvanlı Türk Takvimi: ✓ Türklerin kullandığı ilk takvimdir. Güneş yılı esaslıdır. Yıllar hayvan adları ile gösterilmiş ve 12 yılda bir devretmiş, başa dönmüştür. Aylar I, II, III. ay olarak ifade edilmiştir.

Hicri (Kameri) Takvim: ✓ Türklerin İslamiyet'i kabulü ile birlikte kullandıkları takvimdir. Ay yılı esaslıdır. 638 yılında Hz. Ömer Dönemi'nde hazırlanmıştır. Başlangıcı 622 Hicret Olayı'dır. 1 Ocak 1926'ya kadar kullanılmıştır. Günümüzde dinî gün, ay ve bayramların belirlenmesinde kullanılır

Celâli Takvim: ✓ Selçuklu Sultanı Celâleddin Melikşah Dönemi'nde Ömer Hayyam başkanlığında kurulan bir heyet tarafından hazırlanmıştır. Güneş yılı esaslıdır. Başlangıç yılı 1079'dur. Mali sistemi iyileştirmek ve ekonomik işleri düzenlemek için oluşturulmuştur.

Rûmî Takvim: ✓ Osmanlı Devleti'nde 1678 yılında mali işlerin düzenlenmesi amacıyla hazırlanmış. 1839 yılında devletin tüm resmî işlerinde kullanılmıştır. Güneş yılı esaslıdır.

Miladi Takvim: ✓ Günümüzde dünyada en yaygın kullanılan takvimdir. Güneş yılı esaslıdır. 1 yıl 365 gün 6 saattir. 1 Ocak 1926'dan itibaren Türkiye'de kullanılmaya başlanmıştır. Başlangıç yılı Hz. İsa'nın doğum yılı "0" (Milat) dır. Kökeni Mısırlılara aittir. İyon, Yunan ve Roma medeniyetlerinin katkılarıyla miladi takvim ortaya çıkmıştır.

Tarihin Dönemlendirilmesi: Milat, Çağ, Yüzyıl

- Tarihin çok geniş bir alana sahip olması nedeniyle tarihçiler binlerce yıllık geçmişin araştırılmasını ve öğrenilmesini kolaylaştırmak amacıyla tarihi dönemlendirmiş, çağlara ve yüzyıllara ayırmışlardır.

Olay(Vaka)

- Tarihte insanlığı etkileyen siyasi, sosyal, ekonomik, dinî ve kültürel konularda kısa sürede meydana gelen gelişmelerdir.
- Başlangıçları ve bitişleri bellidir.
- Kendine özgü özellikleri vardır.
- Somut bilgi içerir, biriciktir ve tekrarı olmaz.

Olgu (Vakıa)

- Tarihte insanları etkileyen olayların ortaya çıkarıldığı sonuçlara göre uzun sürede meydana gelen gelişmelerdir.
- Geneldir, süreklilik gösterir ve soyuttur.
- Başlangıç ve bitiş zamanı kesin olarak belli değildir.
- Süreç odaklıdır.

ETKİNLİK – 1

Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

1. İnsanlar neden takvim yapma ihtiyacı duymuştur? Anlatınız.

2. Takvim yapılması için insanların bulduğu sabit hareketleri belirtiniz.

3. Türklerin tarih boyunca kullandığı takvimleri belirtiniz.

4. Tarihin dönemlendirilmesindeki amaçları belirtiniz.

5. Tarih biliminde “olay” kavramını kısaca açıklayınız.

Tarihin Doğası - 2

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız.

İnsanlar soyut olan zamanı ölçmek, hem günlük hayatlarını hem de çalışma hayatlarını düzenlemek için takvimler yapmışlardır. Bu takvimleri yapabilmek için sabit hareket gereklidir. İşte bu sabit hareketleri Sümerler ve Mısırlılar bulmuşlardır. Sümerler Ziguurat denilen tapınaklarda Ay yılını; Mısırlılar da Güneş yılını bulmuşlardır. Takvimler bu fonksiyonları yerine getirirken tarih araştırmacıları da araştırmalarını kolaylaştırmak için çağ ve yüzyıl sistemleri geliştirmişlerdir. Tarih öncesini kullanılan araç gereçlerin yapıldığı malzemeye göre; tarihi dönemleri ise meydana gelen önemli olaylara göre dönemlendirmişlerdir.

1. İnsanlar neden takvim yapma ihtiyaca hissetmiştir? Belirtiniz.

2. Tarih öncesi dönemler neden kullanılan malzemelere göre dönemlendirilmiştir? Kısaca açıklayınız.

ETKİNLİK – 3

Aşağıdaki kavramları uygun açıklamalarla eşleştiriniz.

1. Takvim

a. Tarihte insanlığı etkileyen siyasi, sosyal, ekonomik, dinî ve kültürel konularda kısa sürede meydana gelen gelişmelerdir.

2. Zaman

b. Tarihin araştırılmasını kolaylaştırmak amacıyla çağ, yüzyıl gibi dönemlendirme yapılması

3. Miladi takvim

c. Tarihte insanları etkileyen olayların ortaya çıkardığı sonuçlara göre uzun sürede meydana gelen gelişmelerdir.

4. Olay

d. Soyut olan zamanın ölçülmesi amacıyla geliştirilen ölçek.

5. Çağ sistemi

e. Soyut olan ve harekete bağlı ölçülebilen bir süreklilik.

6. Olgu

f. Güneş yılını esas alan, Mısırlılardan Roma'ya kadar birçok medeniyetin katkısıyla geliştirilen zaman ölçeği